

Хроніка та рецензії

XII ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ “ДЕРЖАВНА ЕТНОНАЦІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА: ПРАВОВИЙ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТИ В УМОВАХ ПІВДНЯ УКРАЇНИ”

5-6 жовтня 2017 року в приміщенні Запорізького національного технічного університету кафедра українознавства та загальної мовної підготовки Запорізького національного технічного університету при сприянні Міністерства освіти і науки України, Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України, Запорізької обласної державної адміністрації, Департаменту культури, туризму, національностей та релігій Запорізької обласної державної адміністрації та Запорізького обласного краєзнавчого музею провела традиційну XII Всеукраїнську науково-практичну конференцію “Державна етнонаціональна політика: правовий та культурологічний аспекти в умовах Півдня України”. В конференції, окрім запорізьких науковців, взяли участь представники наукових осередків Дніпропетровщини, Київщини, Львівщини, Миколаївщини, Одещини та Херсонщини. Загалом на конференцію було подано більше вісімдесяти наукових статей і матеріалів.

В умовах, коли країна на півдні та сході опинилась в умовах військової агресії Російської Федерації особливо гостро повстало питання співіснування різних етнічних, соціальних груп, встановлення стійких зв'язків між ними на різних рівнях соціально-економічних та релігійних відносин в межах єдиної соборної України. Його вирішення неможливе без політичного, наукового, економічного і т.ін. пошуку найбільш сприятливих і раціональних підходів взаємодії суб'єктів даного складного процесу. Толерантність у взаємодії й співіснування різних соціальних груп стає ледве не головною умовою досягнення миру і злагоди у суспільстві, припинення збройного протистояння на сході України.

Конференція, яка вже удванадцятьє проходила в стінах ЗНТУ, засвідчила незгасний інтерес науковців, краєзнавців і громадськості до етнокультурного минулого, сучасного та майбутнього регіону. Підготовка та проведення конференції з даної тематики є одним з пріоритетних напрямків роботи кафедри українознавства та загальної мовної підготовки ЗНТУ, що пов'язано з виконанням кафедральної науково-дослідної роботи № 06215 “Формування регіональних особливостей національних груп Півдня України упродовж XX століття”.

Кафедра по праву вважається однією з найсильніших у технічних вузах України, серед її здобутків є захищені кандидатські дисертації, видані монографії, численні статті, активна участь у науково-громадському житті країни. Конференція стала загальноновизнаною формою співпраці між науковцями, представниками органів влади, громадськістю та національно-культурними товариствами.

Оскільки політичні спекуляції на мовному ґрунті, “мовне питання” стало приводом грубого втручання у внутрішні справи незалежних держав, академічна наука мала сказати своє вагоме і виважене слово з метою подолання привнесеного зовні штучного розколу українського суспільства на ворогуючі угруповання і недопущення повторення такої ситуації в майбутньому.

Мета конференції - уточнення теоретичних підходів з даної проблематики, врахування в науковій роботі потреб практики та забезпечення доведення результатів наукових досліджень до їх споживачів, визначення етнокультурних особливостей Південної України та врахування їх під час розробки та проведення державної етнополітики.

З привітальним словом до учасників конференції від імені її організаторів звернулись: ректор Запорізького національного технічного університету, доктор технічних наук, професор С.Б. Беліков; начальник управління міжнаціональних відносин та релігій Департаменту культури, туризму, національностей та релігій Запорізької облдержадміністрації, кандидат історичних наук П.І. Мяло; директор Запорізького обласного краєзнавчого музею М.М.Мордовської та декан Гуманітарного факультету ЗНТУ, кандидат історичних наук, професор кафедри українознавства та загальної мовної підготовки М.В. Дєдков.

На пленарному засіданні зі своїми доробками виступили: провідний науковий співробітник Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України, доктор історичних наук, професор Ю.О. Ніколаєць “Національні меншини Півдня України в роки Другої світової війни”; науковий співробітник інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України, кандидат історичних наук О.О. Ляшенко “Громадянська самоідентифікація населення Півдня України”; молодший науковий співробітник Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України, кандидат

історичних наук С.В. Набок “про парадокси “анульованих” пам’яток і внесок громадянського суспільства у формування політики пам’яті та її етнонаціональних аспектів”, голова ГО “Освітній центр “Відкрите Знання”” кандидат філософських наук, доцент Л.Є. Чернова (м.Дніпро) “Зворотній зв’язок: почуття дискримінації та ксенофобії, оцінка етнополітики меншинами в Україні (на матеріалах соц. досліджень)”. Голова Запорізького обласного товариства болгарської культури під час виступу презентував для учасників конференції свою нову книгу “Болгари на запорізькій землі: сторінки історії та культури”.

У другій половині дня, після перерви та неформального спілкування науковців, учасники конференції взяли участь у засіданні секцій :1. Роль громадського суспільства у формуванні етнонаціональної політики в Україні; 2. Етнічні групи регіону: історія та культура; 3. Правові аспекти державної етнополітики: еволюція та сучасність; 4. Інтелект та духовність: національний вимір; 5. Мовна політика і освіта: інтернаціональне і національне та підсумковому пленарному засіданні. Склад учасників конференції, їх науковий авторитет засвідчили широту і актуальність винесених на обговорення питань. Об’єднуючим для представлених матеріалів є те, що вони містять у собі переважно первинну інформацію, почерпнуту з архівних фондів, стародруків, раритетних матеріалів, фольклорно-етнографічних джерел тощо. Матеріали планується опублікувати у фаховому науковому виданні “Музейний вісник”.

Виступаючи на підсумковому пленарному засіданні відзначили високий рівень наукової новизни і практичного значення результатів виступів вчених і представників національних громад. Учасники конференції зазначили, що не дивлячись на складні для нашої держави часи, продовжують зберігатись творчі зв’язки між науковцями різних поколінь, наукових шкіл і регіонів України. Крім того, учасники підсумкового пленарного засідання висловили жаль з приводу того, що цілий ряд науковців з Криму та Донеччини (активні учасники попередньої конференції) через військові та політичні негаразди в країні не змогли взяти участь у даному науковому зібранні. Також учасники конференції відзначили вкрай важливу роль таких традиційних науково-практичних конференцій в сучасному складному суспільно-політичному житті як Південної України, так і держави в цілому. Подальше проведення означених науково-практичних зібрань на думку науковців є виправданим і доцільним.

Важливе значення для обговорення виступів вчених мала участь керівників національно-культурних товариств, серед яких особливо хотілося б відзначити постійних учасників цих конференцій голову Запорізького товариства татарської культури “Алтин-Ай” Ахмеров Р.С., голову Єврейської Ради Запорізької області Естеркіна Б.Л., голову Запорізького товариства болгарської культури Міткова В.В, голову Запорізького міського болгарського товариства Сярова О.О., голову Спілки поляків Запоріжжя “Полонія” Єгорову Л.Й.

Організатори конференції передбачили для її учасників і культурно-розважальну програму, що складалася з відвідання Музею історії технічного прогресу ЗНТУ, Запорізького обласного краєзнавчого музею, Музею техніки Богуслаєва, Історико-етнографічного комплексу “Запорозька Січ” та Музею судноплавства на острові Хортиця.

Учасниками конференції під час підсумкового пленарного засідання була запропонована низка рекомендацій:

Рекомендувати державним установам усіх рівнів використовувати у своїй практичній діяльності науково розроблені програми щодо підтримки і розвитку національних меншин, особливо тих, що останнім часом потерпають від військової агресії й протиправного тиску з боку Російської Федерації на тимчасово окупованих територіях.

Включити до Основного Закону України після громадського обговорення і активного залучення представників науково-експертного середовища положення щодо конституювання української політичної нації та консолідації громадян України на принципах полікультурності.

Повторно звернутись від імені учасників конференції до Запорізької обласної державної адміністрації відкрити в м. Запоріжжя громадсько-культурний Центр дружби народів із широким залученням до цього процесу науковців провідних вузів міста і області.

Продовжити наукові пошуки з вивчення умов життя національних меншин Півдня України в історичному минулому та сучасності, які сьогодні залишаються мало дослідженими з написанням науковим та національно-громадським активом робіт у співавторстві, зокрема: асирійців, албанців, гагаузів, греків, сербів, циган, турків-месхетинців. Рекомендувати дослідникам у своїх наукових доробках використовувати матеріали обласних, міських та районних організацій національно-культурних товариств, залучати їх до плідної співпраці.

Забезпечити навчання задля виховання в суспільстві поваги до прав людини та толерантності. Полікультурне середовище вимагає наявності державної програми виховання міжетнічної та міжконфесійної толерантності для всіх соціальних і вікових груп населення. Засобами запровадження цієї програми у життя можуть виступати система державних освітніх закладів різного рівня, громадські організації, а також виховання як дітей, так і дорослих через засоби масової інформації (зокрема регіональні), прищеплення їм культурного надбання різних етносів та конфесій.

Посилити роботу з нормативно-правового, конфесійного та культурного забезпечення функціонування поліетнічного суспільства в Україні з урахуванням особливостей регіону, його традицій та ментальності.

Активізувати наукові дослідження на ґрунті історичної, громадської, економічної, конфесійної, культурної тощо взаємодії етнічних груп Півдня України.

Створити соціальні програми національного та регіонального рівнів для забезпечення подальшого інтегрування вимушених переселенців з анексованої Автономної Республіки Крим, Донецької та Луганської областей.

Останнім часом, особливо після незаконного віроломного вторгнення Російської Федерації на територію незалежної України, виникла потреба у науковому і правовому дослідженні питання волонтерської, меценатської та добродійної діяльності.

Викладачам освітянських закладів (зокрема вузів) рекомендувати включати у навчальний процес приклади розмаїття та інтеграції різних етнічних культур.

Вимагати від державних установ усіх рівнів забезпечити рівність прав, умов проживання, діяльності та розвитку всім представникам національних меншин. Жорстко реагувати на прояви агресії з національним підґрунтям та фашистської ідеології в межах існуючого законодавства.

Вимагати від політичних партій, їх організацій і окремих представників припинити використовувати національне питання з метою сумнівного тимчасового підвищення своїх рейтингів, зокрема під час виборчого процесу.

Вважати необхідним проведення раз на два роки Всеукраїнської науково-практичної конференції “Державна етнонаціональна політика: правовий та культурологічний аспекти в умовах Півдня України”, як найбільш доступної форми обміну науковою інформацією між вченими України та представниками національно-культурних товариств і органів влади, консолідації суспільства.

Залучати до даних наукових зібрань дослідників Південної України з інших країн і таким чином, відновити міжнародний статус цих конференцій, що дозволить на рівні експертного середовища обмінюватися актуальною інформацією щодо дійсного стану культурної та освітньої сфер життя національних меншин України з метою запобігання політичним спекуляціям на міждержавному рівні.

М. В. Дєдков